EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 18.10.2022
COM(2022) 547 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Tillståndet i energiunionen 2022

(i enlighet med förordning (EU) 2018/1999 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder)

1. INLEDNING OCH SAMMANFATTNING

Rapporten om tillståndet i energiunionen innehåller en översyn av den senaste politiska utvecklingen och en beskrivning av de framsteg som gjorts på unionsnivå för att uppnå målen för energiunionen, inbegripet unionens energi- och klimatmål för 2030. **I 2022 års rapport sammanfattas EU:s energipolitiska svar på den pågående energikrisen** och dess omfattning, förväntade effekter och förenlighet beskrivs närmare. Denna rapport åtföljs av de förslag som bemöter energipriserna och försörjningstryggheten inför den kommande vintern.

Rysslands oprovocerade och oberättigade militära aggression mot Ukraina har vänt upp och ner på energimarknaderna, vilket har lett till prisvolatilitet och bristande energitrygghet över hela världen, med konsekvenser och återverkningar för EU:s energisystem. EU och dess medlemsstater **arbetar dynamiskt med att omforma sina energistrategier** för att återspegla den nya geopolitiska verkligheten och ta itu med behovet av energi till överkomliga priser. Detta inbegriper intensifierade insatser för att öka gasleveranserna från EU:s betrodda partner. **De rekordhöga energipriserna** sedan andra halvåret 2021 har förvärrats av konflikten, med Rysslands användning av energiförsörjningen som ett vapen, och har också påverkats kraftigt av de rekordhöga temperaturerna under sommarperioden. Det är absolut nödvändigt att **påskynda övergången till ren energi och att få ett slut på beroendet av rysk energi** så snart som möjligt[1], i god tid före slutet av detta årtionde[2].

Ett avgörande nytt inslag i EU:s politiska svar på denna aldrig tidigare skådade situation är **planen REPowerEU**[3], som lades fram av kommissionen i maj 2022 och som bygger på ett fullständigt genomförande av den europeiska gröna given. Planen antogs med ett nytt gemensamt meddelande om EU:s externa energiengagemang[4] och innehåller en uppsättning integrerade åtgärder för att **spara energi**, **diversifiera och säkra energikällor**, **satsa på utbyggnaden av förnybar energi** och **på ett smart sätt kombinera investeringar och reformer**. I och med REPowerEU ökar ambitionen med lagstiftningsförslagen i **55 %-paketet** om energieffektivitet och förnybar energi, som redan har framskridit långt i lagstiftningsförhandlingarna.

REPowerEU föregicks av ett förslag till **förordning om gaslagring**[5], som antogs av medlagstiftarna den 27 juni 2022, samt inrättandet av **EU:s energiplattform** i april 2022. Den följdes snabbt av nödinsatser, däribland meddelandet ***”Spara gas för en trygg vinter”***[6], **ett nytt lagstiftningsinstrument** och en **europeisk plan för att minska efterfrågan på gas** i Europa med 15 % till nästa vår, samt ett förslag till **förordning om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna**[7] som man nådde en politisk överenskommelse om vid det extra mötet i rådet (energi) den 30 september. Bilaga I innehåller en översikt över de åtgärder som vidtagits med hänsyn till de stigande energipriserna sedan oktober 2021.

[1] Versaillesförklaringen från EU:s stats- och regeringschefer (den 10–11 mars 2022), s. 5, Europeiska rådets slutsatser av den 24–25 mars 2022, punkt 15.
[2] Meddelande om REPowerEU, COM (2022) 108 final, 8.3.2022, s. 2.
[3] COM(2022) 230 final.
[4] JOIN(2022) 23 final.
[5] COM(2022) 135 final.
[6] COM(2022) 360 final.
[7] COM(2022) 473 final.

I rapporten om tillståndet i energiunionen 2022 betonas att **energiunionen** kommer att bidra till att påskynda genomförandet av den europeiska gröna given, främja energitrygghet och överkomlighet, uppmuntra användningen av förnybar energi och främja energibesparingar och energieffektivitetsåtgärder. I den vidareutvecklas också EU:s stöd till grannländerna och de nya partnerskap som har inrättats för att påskynda den globala gröna och rättvisa energiomställningen.

Tillsammans med denna rapport offentliggör kommissionen energiögonblicksbilder för varje medlemsstat som ger en omfattande översikt över landets energisituation. Följande bilagor till rapporten om tillståndet i energiunionen 2022 kommer att offentliggöras inom kort:

- 2022 års rapport om energisubventioner i EU.
- Lägesrapport om EU:s klimatåtgärder för 2022.
- 2022 års rapport om uppnåendet av 2020 års mål för förnybar energi.
- 2022 års rapport om uppnåendet av energieffektivitetsmålen för 2020.
- Vägledning om kostnads-nyttofördelning i gränsöverskridande samarbetsprojekt inom förnybar energi.
- Rapport om resultaten av stöd som beviljats genom anbudsförfaranden till el från förnybara energikällor.
- Rapport om framsteg i fråga om konkurrenskraft för ren energiteknik.
- Rapport om bränslekvalitet.
- Rapport om koldioxidmarknadens funktion (utsläppshandelssystemet).

Tillståndet i energiunionen 2022 – de viktigaste resultaten

- ***De nuvarande höga och volatila energipriserna påverkar konsumenterna*** *i alla EU:s medlemsstater; inte bara låginkomsthushåll utan även lägre medelinkomsthushåll, små och medelstora företag och industrier. Mellan 2019 och 2022 ökade energiutgifternas genomsnittliga andel[8] av utgifterna i EU:s medlemsstater med mer än en tredjedel, och andelen har nästan fördubblats i vissa länder[9]. Enligt uppgifter från Eurostat kunde omkring 35 miljoner EU-medborgare (cirka 8 % av EU:s befolkning) inte hålla sina hem tillräckligt varma 2020. Ökningen av energipriserna som började 2021 och förvärrades i och med Rysslands invasion av Ukraina i februari 2022 har tillsammans med effekterna av covid-19-krisen sannolikt förvärrat en redan svår situation för många EU-medborgare.*

- ***Alla medlemsstater har genomfört åtgärder för att hantera högre energipriser.*** *Nationella åtgärder med anknytning till kommissionens meddelande* **Ta itu med stigande energipriser: en verktygslåda för åtgärder och stöd** ***antogs i oktober 2021[10]*** *för att avvärja krisen. Till exempel har reglerade priser/sociala avgifter fastställts. Energikuponger och tillfälliga subventioner har införts för privata konsumenter och företagskonsumenter (inklusive små och medelstora företag och industrier). Sänkningen av energirelaterade skatter och nättariffer är ytterligare viktiga åtgärder som medlemsstaterna vidtagit för att dämpa effekterna av högre energipriser på slutkonsumenten. I flera fall utgör dessa subventioner till fossila bränslen som sannolikt kommer att påverka EU:s mål och åtaganden.*

[8] Detta omfattar inte bränslekostnader för transport.
[9] Europeiska kommissionen (kommande): Rapport om energipriser och energikostnader 2022.
[10] COM(2021) 660 final.

- ***Fyllnadsnivåerna i EU:s gaslagringsanläggningar låg på över 91 % i mitten av oktober***. *14 medlemsstater hade redan nått över 80 % den 5 oktober 2022 och ligger långt före målet på 80 % senast den 1 november 2022.*

- ***Andelen rörledningsgas från Ryssland i EU:s import sjönk från 41 %** 2021 till **9 %** i september 2022. Flytande naturgas **(LNG) är nu en viktig försörjningskälla** och står för**32 % av EU:s totala nettoimport av gas**.*

- *Under 2021 **ökade subventionerna till olja, kol och gas något**, medan subventionerna till elproduktion från fossila bränslen minskade och subventionerna till fossila bränslen totalt sett förblev relativt stabila. **Subventionerna till förnybar energi** ökade med 7 % under 2020 och **minskade något under 2021**. **Energieffektivitetssubventionerna** minskade under 2020 men **ökade igen under 2021**.*

- ***EU har avsevärt överträffat det utsläppsminskningsmål för 2020** som fastställts i FN:s ramkonvention om klimatförändringar, vilket innebär en minskning av de inhemska nettoutsläppen av växthusgaser (utan LULUCF[11]) med 32 % 2020 i EU. Preliminära uppskattningar visar högre väntade utsläpp för 2021, dock fortfarande på en lägre nivå jämfört med före pandemin.*

- ***EU:s mål för energieffektivitet och förnybar energi för 2020 överträffades.** Slutlig energianvändning och primär energianvändning var 5,4 % respektive 5,8 % lägre än målen för 2020. EU uppnådde en andel på 22,1 % förnybar energi av den slutliga energianvändningen (brutto) och överträffade därmed den andel på 20 % som eftersträvas enligt 2009 års direktiv om förnybar energi.*

- *Under 2019 och 2020 ersatte **den ökade användningen av förnybar energi omkring 155,6 miljoner ton oljeekvivalenter (Mtoe) respektive 164,6 Mtoe fossila bränslen.** Detta motsvarar en besparing **på 43,5 miljarder euro genom undvikande av användning av fossila bränslen** i EU 2019 **och 34,6 miljarder euro** 2020.*

- *Från maj till augusti 2022 **producerade EU rekordmycket el från solenergi, 12 %,** och **13 % från vindkraft**. Tidiga indikationer tyder på att **2022 kommer att bli ett rekordår för den europeiska solcellsmarknaden** med en årlig ökning av utbyggnaden på de största EU-medlemsstaternas marknader på 17 %–26 %. **Vattenkraftproduktionen minskade emellertid från 14 % till 11 % under sommaren 2022** jämfört med tidigare år, på grund av låga vattennivåer i floder och reservoarer på grund av torka.*

- ***Andelen förnybar energi i elmixen förväntas öka från 37 % 2021 till 69 % 2030. Besvärliga tillståndsförfaranden, nätintegreringsproblem** och **svårigheter i leveranskedjorna** måste åtgärdas i första hand för att påskynda denna process.*

- *EU har fortsatt att gå i spetsen för forskning om ren energi genom medlemsstaternas ständigt ökande offentliga FoI-investeringar och EU:s ledande ställning inom bl.a. havsbaserad vindkraft. Det behövs dock **fler offentliga och privata investeringar i FoI** samt i **utbyggnad- och användning** för att stärka EU:s konkurrenskraft.*

[11] Markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk.

- *Det finns märkbart **fler finansieringsmöjligheter på EU-nivå och nationell nivå för den europeiska värdekedjan för vätgas**. Inom ramen för mekanismen för viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse har 10,6 miljarder euro i offentliga investeringar i värdekedjan för vätgas godkänts som incitament till att stimulera privata investeringar inom vätgassektorn. Omkring 10,6 miljarder euro kommer att finnas tillgängliga inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens för att stödja vätgasprojekt. Elektrolystillverkare i Europa åtog sig att **öka kapaciteten att tillverka elektrolysanläggningar tiofaldigt till 17,5 GW senast 2025.***

- ***Medlemsstaterna genomför åtgärder för att öka energieffektiviteten inom alla sektorer**. Inom industrin är företagen nu i vissa fall skyldiga att genomföra rekommendationer utifrån energiredovisningar när återbetalningsperioden är kortare än fem år. Åtgärder för att utnyttja spillvärme har stor besparingspotential. Medlemsstaterna genomför energirenoveringsåtgärder, inklusive program för subventionerade bostäder och för att hantera energifattigdom och uppgradering av offentliga byggnader, särskilt skolor, universitet och hälso- och sjukvårdsinfrastruktur.*

2. ÖKAD ENERGITRYGGHET, DIVERSIFIERING OCH PÅSKYNDANDE AV DEN EUROPEISKA GRÖNA GIVEN

Gas- och elpriserna har nått högre nivåer än någonsin under 2022. Under det senaste året har elpriserna i Europa snabbt stigit till en nivå som är mycket högre än under de senaste årtiondena. Denna utveckling är nära kopplad till det höga gaspriset, som ökar priset på el från gaseldade kraftverk. **Priserna började stiga snabbt under det andra halvåret 2021** när världsekonomin började återhämta sig allteftersom covid-19-restriktionerna slopades. Rysslands invasion av Ukraina har sedermera förvärrat denna situation.

Samtidigt har **elproduktionen i EU legat under de vanliga nivåerna. De rekordhöga temperaturerna under sommaren** har drivit på energibehovet för kylning och ökat trycket på elproduktionen på grund av torka (utmanande vattenkraftsproduktion) och höga vattentemperaturer (utmanande kärnkraftsproduktion). De **extrema väderförhållandena och deras konsekvenser för vattnet har således bidragit till energibrist och höga energipriser**, vilket utgör en börda för konsumenter, företag och industrin och hämmar den ekonomiska återhämtningen. Ytterligare tryck på energi- och livsmedelsråvarupriserna underblåser **det globala inflationstrycket, vilket urholkar hushållens köpkraft** och ekonomin.

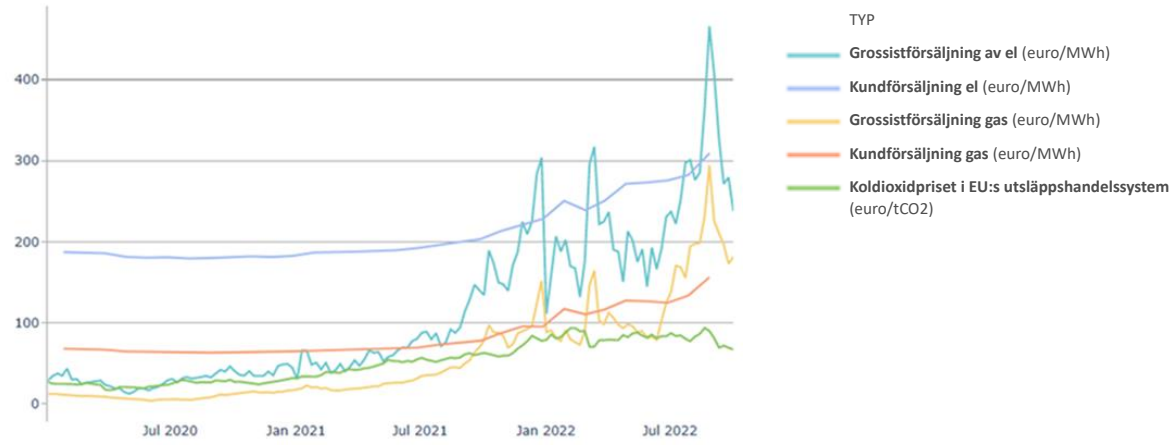

Figur 1. Grossist- och kundpriser på gas och el samt koldioxidpriser i EU. Källor: Platts, VaasaETT.

Den 30 september nåddes en politisk överenskommelse i rådet (energi) på rekordtid om **kommissionens** förslag av den 14 september om en **förordning om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna**. I förordningen fastställs ett **mål för en övergripande minskning av efterfrågan på el** från alla konsumenter, med fokus på att minska efterfrågan under höglasttimmar, ett **tak för intäkter från inframarginell teknik** och ett **solidaritetsbidrag baserat på övervinster** från verksamhet inom olje-, gas-, kol- och raffinaderisektorerna. **Intäkterna skulle** samlas in av staten **och därefter omfördelas till energikonsumenter**, i synnerhet **sårbara hushåll**, **hårt drabbade företag**, däribland små och medelstora företag, och **energiintensiva industrier**. I förordningen utökas också verktygslådan för energipriser som finns tillgänglig för medlemsstaterna för att hjälpa konsumenterna, vilket skulle göra det möjligt att sänka de reglerade elpriserna under självkostnadspris och utöka de reglerade priserna till att även omfatta små och medelstora företag.

Utöver denna åtgärd för att sänka elpriserna, föreslog kommissionen den 18 oktober en uppsättning åtgärder för att **dämpa priserna på naturgas och stärka solidariteten mellan medlemsstaterna**. Kommissionen föreslog att man skulle förse EU med de rättsliga verktygen för att kunna **köpa gas gemensamt**, säkerställa gasflöden till där de behövs och att stärka EU:s förmåga att reagera snabbt i krissituationer genom att fastställa **standardregler för bilaterala solidaritetsavtal** för de medlemsstater som ännu inte slutit sådana. För att dämpa gaspriserna skulle Acer få i uppdrag att utveckla ett **nytt, kompletterande referensvärde för inköp av LNG.** Dessutom föreslår kommissionen, som svar på att den pågående energikrisen, att man inrättar en mekanism för att **begränsa priserna på den huvudsakliga europeiska gasbörsen**, TTF, som kan aktiveras vid behov.

Kommissionen övervakar och diskuterar noggrant med medlemsstaterna hur de **pågående tillräcklighetsbedömningarna framskrider, vilket bör ge en översikt över konkreta risker för vintern**. Dessa bedömningar bygger på de senaste åtgärderna och produktionskällornas tillstånd under vintern och de åtgärder som krävs för att hantera de konkreta riskerna. Sådana åtgärder bör till fullo respektera den inre marknaden, eftersom gränsöverskridande handel inte bara är en viktig del av den inre marknaden utan också ett centralt inslag i den europeiska solidariteten när det gäller el och gas. Varje otillbörlig begränsning kan därför äventyra elförsörjningstryggheten i medlemsstaterna, regionerna och EU.

2.1. ENERGIFÖRSÖRJNING

Sedan Rysslands invasion i Ukraina inleddes har Ryssland manipulerat gasförsörjningen i syfte att undergräva EU:s solidaritet och energitrygghet. Totalt sett påverkas 13 medlemsstater direkt av en delvis eller total **minskning av försörjningen**[12] med **fem medlemsstater** (Bulgarien, Polen, Litauen, Lettland och Finland) som **inte längre får någon gasförsörjning** från Ryssland. **Gazprom har gradvis minskat gasflödena** via Nord Stream 1 till noll i början av september, och de senaste händelserna med Nord Stream 1 och 2 har varit ytterligare en väckarklocka för EU att stärka försörjningstryggheten och öka beredskapen för att hantera allvarliga störningsscenarier. EU:s energisystem är stabilt, även när det gäller hybridhot. Utöver en trygg energiförsörjning måste vi dock fortsätta arbetet med att skydda kritisk infrastruktur och cybersäkerhet. De ständiga manipulationerna av

[12] BG, PL, DE, FI, DK, NL, IT, FR, AT, CZ, SK, LV – och LT som på egen hand beslutade att stoppa all import från Ryssland.

gasförsörjningen till EU har lett till en avsevärd minskning av Rysslands andel av vår rörledningsimport. Medan Ryssland stod för 41 % av EU:s naturgasimport under 2021, hade **importen av gas i rörledning från Ryssland minskat till 9 % i september 2022**.

I och med genomförandet av REPowerEU och EU:s externa energistrategi har den stadiga minskningen av handeln med Ryssland sedan kriget inleddes kompenserats av flera alternativa gasleveranser tack vare framgångsrika insatser för att nå ut till våra internationella partner. Mellan januari och juli ökade icke-ryska leveranser via flytande naturgas (LNG) med 19 miljarder kubikmeter och 14 miljarder kubikmeter via rörledningar. **LNG är nu en viktig försörjningskälla och står för 32 % av den totala nettoimporten av gas.** Norge och USA är EU:s främsta leverantörer.

Kommissionen beslutade också att agera i fråga om en viktig del av vinterförberedelserna: **gaslagring**. I lagringsförordningen fastställdes ett mål på minst 80 % gas i lager senast i november 2022. I dag låg **fyllnadsnivån i EU:s gaslager** på över 91 % i mitten av oktober och 14 medlemsstater hade redan nått över 80 % den 5 oktober 2022. Medlemsstaterna befinner sig alla i linje med sina lagringsbanor och kommissionen fortsätter sitt arbete med att genomföra förordningen för att se till att ingen kommer att ha svårt att uppnå dessa mål.

EU:s elförsörjning har också påverkats av vissa andra störningar. Medan EU producerade ett rekord på 12 % av sin el från **solenergi** från maj till augusti 2022 och 13 % från **vindkraft**, minskade **vattenkraftens**[13] andel från 14 % till 11 % jämfört med tidigare år, på grund av låga vattennivåer i flera floder och reservoarer i samband med sommarens torka.

Under 2020 producerade **kärnkraftverk** omkring 24,6 %[14] av den totala elproduktionen i EU. **EU:s kärnkraftsanläggningar åldras dock, och fram till dess att nya investeringar blir körklara kommer dess totala produktion att tillfälligt minska till slutet av årtiondet**[15]. Torka och höga temperaturer har lett till brist på kylvatten för kärnkraftverk och låga vattennivåer som har hindrat produktion och transport av kärnbränsle. Detta har lett till minskad produktion under 2022.

Sedan mars 2022 har begränsad tillgång och till och med brist på vissa **viktiga petroleumprodukter** (främst diesel, flygbränsle och eldningsolja) **observerats, främst på grund av ökad efterfrågan** och egna sanktioner från EU-aktörernas sida i väntan på EU-omfattande åtgärder. Detta förvärrades under sommaren av **incidenter i vissa av EU:s raffinaderier samt av vissa logistiska svårigheter,** orsakade av de låga vattennivåerna på Rhen och Donau, som är viktiga vattenvägar för att transportera bränsle. Detta fick vissa medlemsstater att ta **beredskapslager för olja** i bruk för att kompensera bristen på petroleumprodukter. Kommissionen övervakar kontinuerligt utvecklingen i nära samarbete med medlemsstaterna och Europeiska samordningsgruppen för olja (European Oil Coordination Group).

2.2. DIVERSIFIERING AV EU:S ENERGIFÖRSÖRJNING

[13] Inom ramen för Copernicusprogrammet erbjuder Copernicus klimatförändringstjänst (C3S) stöd till sektorn för förnybar energi med särskilda produkter som är inriktade på solcells-, vind- och vattenkraftsproduktion i nära realtid (historisk, nära realtid och prognoser för olika scenarier).

[14] Senaste uppgifterna från Eurostat: Nuclear energy statistics - Statistics Explained (europa.eu).

[15] Kärnenergi beräknas utgöra en andel på 16 % av bruttoelproduktionen fram till 2030 (modellering i 55 %-paketet) och 15 % av elproduktionen fram till 2050 (meddelandet En ren jord åt alla och klimatmålsplanen).

EU, som är världens största naturgasimportör, har en lång strategi för att **diversifiera källor och importvägar för naturgas**. Detta inbegriper att koppla samman EU med nya försörjningskällor, till exempel via den **södra gaskorridoren** och nya LNG-källor i Medelhavsområdet. Diversifieringsinsatserna har påskyndats nyligen, till exempel med **Baltic Pipe**, som fått stöd av de transeuropeiska energinäten och invigdes den 28 september 2022. Baltic Pipe förbättrar diversifieringen av gasförsörjningen i Central- och Östeuropa och de baltiska staterna genom att öppna en ny importväg från Nordsjön till EU. Det kommer att göra det möjligt att årligen importera upp till 10 miljarder kubikmeter gas från Norge till Polen och transportera 3 miljarder kubikmeter gas från Polen till Danmark. Den 1 oktober invigdes också den grekisk-bulgariska sammanlänkningen, som innebär en stor förändring av diversifierings- och resiliensstrategin.

För att hantera det aktuella energiförsörjningstrycket inrättade kommissionen och medlemsstaterna **EU:s energiplattform** som en **frivillig samordningsmekanism till stöd för inköp av gas, LNG och vätgas** som syftar till att bidra till att diversifiera gasförsörjningen. EU:s energiplattform bygger på tre pelare: Aggregering av efterfrågan på gas för gemensamt inköp, optimering av infrastrukturanvändningen i EU för att stödja förändrade flödesmönster och samordning av utåtriktad verksamhet till internationella partner.

Plattformen har ingått påskyndade **avtal med tillförlitliga och betrodda energipartner** för att diversifiera och trygga EU:s energiförsörjning på kort och medellång sikt. Den 15 juni 2022 ingicks ett trepartsavtal mellan **EU, Egypten och Israel** i Kairo för att stödja exporten av gasleveranser från Israel till EU via Egyptens LNG-terminaler. Den 18 juli 2022 undertecknade **EU och Azerbajdzjan** ett samförståndsavtal om ett strategiskt partnerskap på energiområdet. Det nya samförståndsavtalet kommer att stödja en fördubbling av kapaciteten i den södra gaskorridoren upp till minst 20 miljarder kubikmeter per år från och med 2027 i linje med REPowerEU, samtidigt som man fortsätter att säkerställa attraktiva och stabila villkor för naturgasleveranser till EU, vilket återspeglar energipartnerskapet mellan EU och Azerbajdzjans långsiktiga karaktär. Därutöver hat EU intensifierat dialogen om ökade gasleveranser med sina betrodda parter, däribland USA, Norge och Algeriet. Man har också intensifierat diskussionerna med Kanada om möjliga leveranser på medellång sikt.

I sitt direkta **grannskap** har EU tagit det djärva och enastående steget att stödja en nödsynkronisering av Ukraina och Moldavien med det kontinentala europeiska elnätet för att därigenom bevara nätstabiliteten och skapa förutsättningar för ömsesidigt fördelaktig elhandel.

Eftersom synpunkter från företag på gasmarknaden är avgörande för att denna mekanism ska bli framgångsrik **inrättar kommissionen också en rådgivande industrigrupp**[16]. Denna grupp kommer att ge kommissionen råd om det praktiska genomförandet av gemensamma inköp och om de tekniska specifikationerna för gemensamma inköp i linje med industrins behov. Den kommer att undersöka arrangemang som gemensam upphandling och skapandet av samriskföretag för gasinköp.

Samarbetet med industrin leder redan till resultat. Genomförandet av handlingsplanen för **biometan** i REPowerEU har till exempel nått en viktig milstolpe i och med den officiella lanseringen av det **industriella partnerskapet för biometan**. Handlingsplanen kommer att göra det lättare att uppnå en årlig produktion av hållbar biometan på 35 miljarder kubikmeter i EU senast 2030. Det industriella partnerskapet för biometan kommer att stödja

[16] https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=sv&groupID=3865.

genomförandet av åtgärdsplanen genom flera arbetsgrupper bestående av experter från industrin, myndigheterna för den primära sektorn, den akademiska världen och det civila samhället.

Dessutom har **fem regionala grupper inrättats inom ramen för energiplattformen** med deltagande av kommissionen, medlemsstaterna och de länder i energigemenskapen som identifierats. De kommer att skapa en bättre förståelse för den potentiella efterfrågan på gas som kommer att bidra till det gemensamma inköpssystemet, när det väl har inrättats.

Diversifieringen av vägarna måste åtföljas av en diversifiering av energikällorna, till exempel genom att främja förnybar energi, påskynda användningen av förnybar vätgas, utöka hållbar biometan, minska den fossila förbrukningen i industri- och transportsektorerna där växthusgaser är svåra att minska och påskynda tillståndsgivning och innovation.

När det gäller **användningen av inhemska källor**, observerades ett rekord på 36 GW nyinstallerad kapacitet för produktion av förnybar energi 2021[17]. I och med ökningen av **förnybar energi ersatte EU omkring 164,6 Mtoe och 155,6 Mtoe fossila bränslen** under 2020 respektive 2019, jämfört med nivån på användningen av förnybar energi 2005. Detta motsvarar en besparing **på 43,5 miljarder euro** under 2019 för hela EU genom att man undviker användning av fossila bränslen, och **34,6 miljarder euro** 2020[18]. Besparingar av fossila bränslen genom användningen av förnybara energikällor, vilket bör öka kraftigt när det föreslagna målet på 45 % förnybar energi för 2030 uppnås, skulle göra det möjligt för EU att stadigt minska beroende av fossila bränslen från Ryssland till noll senast 2027.

EU:s långt framskridna politik för användning av förnybara energikällor har fått ett betydande uppsving sedan antagandet av REPowerEU, vilket har hjälpt förnybara energikällor att växa kraftigt även inom alla slutanvändningssektorer. Tidiga indikationer tyder på att **2022 kommer att bli ett rekordår för den europeiska solcellsmarknaden** med en årlig ökning av utbyggnaden på de största EU-medlemsstaternas marknader på mellan 17 % och 26 %[19]. **Total förväntas andelen förnybar energi i elmixen öka från 37 % 2021[20] till 69 % 2030**.

Med den **accelerator för vätgas** som föreslås i handlingsplanen REPowerEU har kommissionen tillhandahållit en uppskattning av investeringsbehoven och merkostnaderna med särskilt fokus på att ersätta naturgasanvändningen. I sitt tal om tillståndet i unionen inför Europaparlamentet i september tillkännagav kommissionens ordförande inrättandet av en **europeisk bank för vätgas**. Vätgasbanken syftar till att se till att vätgasmarknaden går från att vara en nischmarknad till att bli en massmarknad genom att påskynda produktionen och användningen av förnybar vätgas och koppla samman dessa genom att utveckla den nödvändiga infrastrukturen på ett samordnat sätt.

När det gäller **kärnenergins** bidrag till en trygg elförsörjning under de kommande åren måste medlemsstaterna i god tid fatta beslut om investeringar i den långsiktiga driften av befintliga kärnkraftverk och lämpliga säkerhets- och effektivitetsförbättringar, inbegripet i

[17] https://www.iea.org/news/renewable-power-is-set-to-break-another-global-record-in-2022-despite-headwinds-from-higher-costs-and-supply-chain-bottlenecks.

[18] https://www.eurobserv-er.org/pdf/20th-annual-overview-barometer/.

[19] Global Market Outlook For Solar Power 2022-2026 - SolarPower Europe.

[20] European Electricity Review 2022 | Ember (ember-climate.org).

klimatanpassningsåtgärder. För att bidra till att **minska riskerna** i vissa medlemsstater[21] i samband med **försörjningstryggheten för tjänster knutna till ryskt kärnbränsle och kärnbränslecykeln**, samt utrustning och teknik, ökar dessutom kommissionen och Euratoms försörjningsbyrå insatserna i samarbete med medlemsstaterna och deras myndigheter för att säkerställa tillgången till alternativa bränsleleveranser från EU och tillförlitliga internationella partner.

2.3 ENERGIEFTERFRÅGAN

Att förbättra energieffektiviteten och minska efterfrågan på energi är avgörande som skydd mot potentiella försörjningsavbrott och för att minimera effekterna och kostnaderna som orsakas av eventuella avbrott. Detta kan ofta vara det billigaste, säkraste och renaste sättet att minska vårt beroende av import av fossila bränslen från Ryssland, samtidigt som det bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser och luftföroreningar och bidrar till att bekämpa klimatförändringarna.

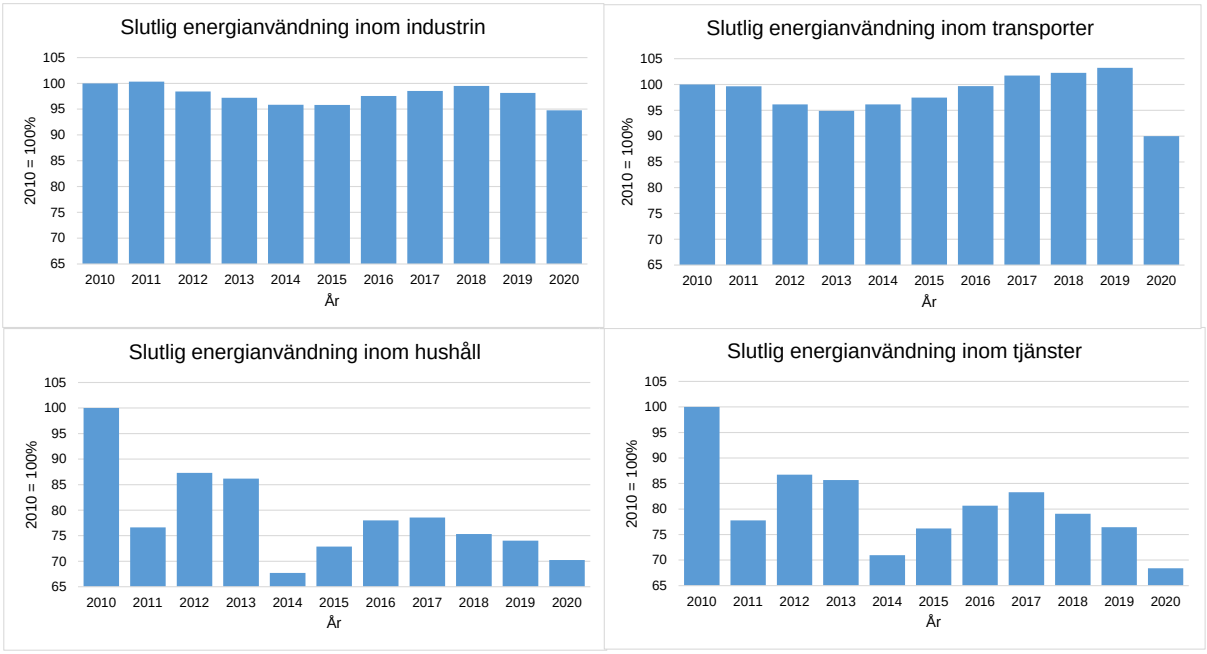

Figur 2. Minskad slutlig energiförbrukning inom industri, transport, hushåll och tjänster. Källa: Eurostat, 2022[22].

I maj 2022 föreslog kommissionen en uppsättning initiativ som inleddes med **EU:s plan för energibesparing** för att vägleda medlemsstaterna i att utforma de bästa skräddarsydda åtgärderna för att minska energiförbrukningen. Kommissionen föreslog också ett **nytt lagstiftningsverktyg** och en **europeisk plan för att minska efterfrågan på gas** i juli 2022

[21] Av de 13 medlemsstater som producerar kärnenergi är fyra medlemsstater helt och en delvis beroende av kärnbränsle från Ryssland. Vissa av dessa länder är särskilt sårbara eftersom kärnenergi står för en stor del av elproduktionen (upp till 53,8 %) och deras beroende av andra ryska energikällor (gas, olja) är stort.

[22] Diagrammen för hushåll och tjänster har korrigerats för att ta hänsyn till klimatförhållandena. Klimatkorrigeringsfaktorn erhålls genom att dividera de graddagar för uppvärmning som mäts varje år med de genomsnittliga graddagarna för uppvärmning under perioden 1980–2004.

för att minska gasanvändningen i Europa med 15 % till nästa vår och rådet antog förordningen om att minska efterfrågan på gas den 5 augusti 2022[23]. Medlemsstaterna genomför nu åtgärder för att minska efterfrågan, vilket kommer att beaktas i **uppdateringen av nationella krisplaner i slutet av oktober 2022**.

I linje med målen i **REPowerEU** och paketet **Spara gas för en trygg vinter** har de **flesta medlemsstater antagit åtgärder för att främja energibesparingar** i byggnader, industri och transporter på kort sikt. Många inledde kommunikationskampanjer. **Flera medlemsstater genomförde åtgärder för att fastställa högsta uppvärmningstemperatur och lägsta kylningstemperatur** i särskilda kategorier av byggnader och rekommendationer om att sänka gränsen för motorvägshastighet. Vissa **medlemsstater har också antagit mer omfattande och strukturella åtgärder**, som kommer att få effekt redan under den kommande vintersäsongen, **antingen genom att stärka befintliga regelverk eller genom att fylla på de befintliga stödsystemen** för byggnader, industri och transporter.

Dessutom **föreslog kommissionen ett ökat energieffektivitetsmål för EU 2030 på 13 % för att öka den privata finansieringen av energieffektivitet**. Under 2023 kommer den också att lansera en europeisk koalition för finansiering av energieffektivitet på hög nivå med finanssektorn.

Med REPowerEU föreslog kommissionen också att **alla nya byggnader ska utformas för att optimera sin potential för solenergiproduktion** som en del av den pågående översynen av direktivet om byggnaders energiprestanda. Denna översyn syftar till att **fasa ut fossila bränslen ur det europeiska byggnadsbeståndet helt och hållet till 2050**, minimistandarder för energiprestanda för att driva på energieffektiv renovering av byggnader, öka renoveringstakten fram till 2030, fasa ut uppvärmning med fossila bränslen och maximera potentialen för solenergi i byggnader. Sådana åtgärder kommer att vara viktiga för utsatta hushåll, särskilt i den nuvarande situationen med höga energipriser.

Att se över och uppdatera befintliga bestämmelser för energirelaterade produkter utgör den viktigaste delen av **arbetsplanen för ekodesign och energimärkning[24], där uppvärmnings- och kylningsanordningar prioriteras**. Samtidigt pågår en ambitiös översyn av ekodesigndirektivet[25].

2.4 RÄTTVIS OMSTÄLLNING, ÖVERKOMLIGA PRISER OCH HÅLLBARHET

Rättvis omställning och överkomliga priser

Den politiska ramen för att främja en rättvis energi- och klimatomställning är inriktad på regioner, sektorer och företag med hög växthusgasintensitet eller stort beroende av utvinning av fasta fossila bränslen. **Kol-, torv- och oljeskiffer- och koldioxidintensiva regioner som påverkas mest av omställningen till klimatneutralitet kan få finansiering från mekanismen för en rättvis omställning.** Kommissionen strävar efter att anta alla territoriella planer för en rättvis omställning senast i slutet av 2022 och stöder alla regioner genom plattformen för en rättvis omställning och initiativet för kolregioner i omställning. Rådets rekommendation om säkerställande av en rättvis omställning till klimatneutralitet, som antogs den 16 juni 2022, tillhandahåller ytterligare en gemensam ram för övergripande

[23] https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2022/08/05/council-adopts-regulation-on-reducing-gas-demand-by-15-this-winter/.

[24] C(2022) 2026 final, EUT C 182, 4.5.2022, s. 1.

[25] https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-ecodesign-sustainable-products-regulation_sv.

och sammanhängande sysselsättnings-, kompetens- och socialpolitik för att säkerställa att ingen ska lämnas utanför, i linje med den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

Konsekvenserna av höga och volatila energipriser för konsumenter, små och medelstora företag och industrier i alla EU:s medlemsstater **är djupt oroande**. Mellan 2019 och 2022 ökade energiutgifternas genomsnittliga andel[26] av utgifterna i EU:s medlemsstater med mer än en tredjedel, och andelen har nästan fördubblats i vissa länder[27]. **Det finns en risk för att en större grupp** hushåll inte kan betala sina energiräkningar, vilket inte bara påverkar låginkomsthushåll, utan även hushåll med lägre medelinkomst och eventuellt även andra hushåll i vissa medlemsstater. Detta riskerar att förvärra en situation av energifattigdom där 35 miljoner EU-medborgare (cirka 8 % av EU:s befolkning) inte kunde hålla sina hem tillräckligt varma 2020. Därför har det blivit ännu viktigare för medlemsstaterna att ta itu med både de omedelbara och de ”bakomliggande orsakerna” till energifattigdom, genom att kombinera riktade nödåtgärder med mer långsiktiga åtgärder, såsom energieffektivitetsåtgärder, och minska eventuella negativa effekter av klimat- och energipolitiken. I maj 2022 inrättade kommissionen en samordningsgrupp[28] för energifattigdom och utsatta konsumenter som ska hjälpa medlemsstaterna att utbyta erfarenheter för att ta itu med energifattigdom.

Dessutom påverkar höga energipriser på ett ojämnt sätt företag och industri, utöver hushållen, vilket skapar betydande problem rörande energi till överkomliga priser för vissa företag och sektorer. I linje med REPowerEU avser ändringen av den **tillfälliga krisramen för statligt stöd** möjligheten att bevilja stöd till bränslebyte. I synnerhet utvidgas den tillfälliga krisramen till att omfatta åtgärder som påskyndar införandet av förnybar energi och underlättar utfasningen av fossila bränslen i industriprocesser. Det senare innebär att medlemsstaterna kan stödja investeringar i industrin, för att fasa ut fossila bränslen och skapa ett stabilare företagsklimat genom elektrifiering, energieffektivitet och övergången till användning av förnybar energi och elbaserad vätgas.

Ett brett spektrum av **stödåtgärder** har införts av medlemsstaterna, exempelvis åtgärder som bygger på verktygslådan för energipriser. Medlemsstaterna har bland annat tillhandahållit direkt inkomststöd, skatte- och avgiftssänkningar samt rabatter på konsumenternas energiräkningar och åtgärder för att stödja energieffektivitet och lokal produktion av förnybar energi. Medlemsstaterna ingrep också i kundpriserna för el och gas. Som en del av meddelandet om REPowerEU[29] från mars 2022 **tillhandahöll kommissionen vägledning om tillämpningen av statligt ingripande i prissättningen**, för elförsörjningen, för att säkerställa att de gynnar konsumenterna under den rådande krisen och ökar konkurrensen till förmån för konsumenterna på längre sikt. Såsom anges i meddelandet om kortsiktiga interventioner på energimarknaden och långsiktiga förbättringar av elmarknadens utformning lade kommissionen dessutom fram lagstiftning för att möjliggöra reglering av kundpriserna för små och medelstora företag och hushåll under kostnadsnivån. Om detta nåddes en politisk överenskommelse vid det extra mötet i rådet (energi) den 30 september.

När det gäller **internationellt engagemang och utåtriktad verksamhet** har EU gjort viktiga framsteg i genomförandet av den globala utfästelsen om metan och partnerskapet för en

[26] Detta omfattar inte bränslekostnader för transport.
[27] Europeiska kommissionen (kommande): Rapport om energipriser och energikostnader 2022.
[28] https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=sv&groupID=3849.
[29] COM(2022) 108 final.

rättvis energiomställning med Sydafrika, som en uppföljning av de tillkännagivanden som gjordes vid COP26.

Hållbarhet

Det är absolut nödvändigt att ytterligare **minska luftföroreningarna** för att uppnå den ambition som fastställs i handlingsplanen för nollförorening och för att reagera på det fortsatt stora antalet förtida dödsfall kopplade till luftföroreningar. **REPowerEU** och uppdateringarna av de nationella energi- och klimatplanerna **ger en möjlighet att ytterligare minska utsläppen av luftföroreningar** när det gäller att förbättra energieffektiviteten och med hjälp av övergången till icke-brännbara förnybara energikällor, särskilt sol- och vindkraft. Samtidigt medför diversifiering av försörjnings- och energikällor, även om det bara är tillfälligt, risker kopplade till ökat beroende av kol och bioenergi, vilket skulle leda till högre luftföroreningar.

Den övergripande effekten på luftkvaliteten kommer sannolikt att variera geografiskt, och detta kommer att ses över i **den tredje utsiktsrapporten om ren luft**[30] som en del av den bredare **övervaknings- och prognosramen för nollförorening**. En sådan analys kan vara till hjälp för medlemsstaterna i deras genomförandeval för att undvika att de kortsiktiga behoven undergräver de långsiktiga folkhälsomålen.

Arbetet med översynen av **luftkvalitetsdirektiven** har kommit en bra bit på vägen, för att bättre anpassa de europeiska luftkvalitetsnormerna till de reviderade luftkvalitetsriktlinjer som antogs av Världshälsoorganisationen 2021, och ett lagstiftningsförslag förväntas antas i slutet av året. Detta kommer att medföra ytterligare förbättringar av luftkvaliteten överallt i EU och göra en nära samordning mellan politikområden mer nödvändig än någonsin, för att säkerställa att olika politikområden förstärker varandra.

Samtidigt som en övergång från ångturbinteknik till förnybar kraftproduktion från sol- och vindkraft kommer att minska den totala förbrukningen av sötvatten, kommer det att finnas ytterligare behov av sötvatten på grund av den ökade utbyggnaden av förnybar vätgasproduktion, särskilt på lokal nivå. Det är därför viktigt att följa ramdirektivet för vatten när man överväger platsen för utbyggnaden av ytterligare elektrolyskapacitet.

3. FRAMSTEG MED ENERGIUNIONEN - ÖVERSYN AV ALLA MÅL FÖR ENERGI- OCH KLIMATPOLITIK

3.1. Minskade koldioxidutsläpp och utsläpp av växthusgaser

De senaste rapporterna från den mellanstatliga panelen för klimatförändringar (IPCC) bekräftar att snabba och omvälvande åtgärder måste vidtas på global nivå om vi ska kunna uppnå målen i Parisavtalet och undvika farliga klimatförändringar. EU har ingått ett orubbligt åtagande om att begränsa den globala uppvärmningen och fastställer en konkret politik i linje med målen för 2030 och målet om klimatneutralitet senast 2050. EU har också infört finansieringsmekanismer för att säkerställa en hållbar, socialt rättvis och kostnadseffektiv omställning samt en ambitiös klimatanpassningsstrategi.

EU har avsevärt ökat sitt mål för minskning av **minskning av** (**växthusgasutsläpp** på 20 % till 2020 jämfört med 1990[31]. De totala växthusgasutsläppen[32], exklusive markanvändning,

[30] Antas i slutet av 2022.

[31] https://unfccc.int/sites/default/files/resource/European%20Union-BR4_C_2019_8832_and_SWD_2019_432_2.pdf.

förändrad markanvändning och skogsbruk och inbegripet internationell luftfart, minskade med 32 % i EU jämfört med basåret 1990: en minskning på 1,55 miljarder ton koldioxidekvivalenter till 2020. Preliminära uppskattningar visar dock att EU:s växthusgasutsläpp förväntas[33] öka under 2021 jämfört med deras exceptionellt låga nivå 2020[34], i och med att ekonomin återhämtar sig från pandemin och att de exceptionellt höga gaspriserna har orsakat en tillfällig övergång från gas till kol.

Framsteg med EU:s klimatåtgärder

EU har gjort betydande framsteg när det gäller att genomföra den **europeiska gröna given.** I juli 2021 föreslog kommissionen ett **omfattande paket med klimat- och energilagstiftning (**som ytterligare förstärks genom den senaste **REPowerEU-planen),** som för närvarande förhandlas i Europaparlamentet och rådet, för att säkerställa att EU:s politiska ram är lämplig för EU:s höjda klimatmål för 2030. Den **europeiska rådgivande vetenskapliga nämnden för klimatförändringar** utsågs 2022 för att ge oberoende vetenskaplig rådgivning om EU:s åtgärder och klimatmål. Kommissionen har också antagit **riktlinjer för klimatsäkring** och uppdaterade sina **instrument för bättre lagstiftning** för att säkerställa att den har samma strategi när den bedömer huruvida förslag till åtgärder är förenliga med klimatneutralitet och framstegen när det gäller anpassning, i enlighet med klimatlagen.

År 2022 stärkte EU också sina politiska åtgärder inom nyckelsektorer med ett lagstiftningsförslag om en ny **förordning om fluorerade växthusgaser** för att uppnå ytterligare kumulativa utsläppsminskningar senast 2050. Ett ytterligare lagstiftningsförslag för att stärka **normerna för koldioxidutsläpp från tunga fordon** ska läggas fram i slutet av 2022.

Förnybar energi

År 2020 nådde **EU en andel på 22,1 % av förnybara energikällor i den slutliga energianvändningen (brutto), vilket överstiger den målnivå på 20 %** som fastställts för 2020[35]. Den totala andelen förnybara energikällor ökade med 2,2 procentenheter från 2019 till 2020, vilket underlättades av lägre energiförbrukning på grund av covid-19-pandemin. Andelen förnybara energikällor under 2020 varierar kraftigt mellan medlemsstaterna. Sverige uppnådde den högsta andelen 2020 (60,1 %), följt av Finland (43,8 %) och Lettland (42,1 %). Med tanke på det nationella införandet och de för närvarande anmälda statistiska överföringarna uppnådde alla medlemsstater utom Frankrike sitt nationella mål för 2020[36]. Belgien, Irland, Luxemburg, Nederländerna och Slovenien använde statistiska överföringar för att uppnå sina mål för förnybara energikällor i direktivet om förnybara energikällor.

---

[32] Inom ramen för Copernicusprogrammet tillhandahåller Copernicus atmosfärövervakningstjänst data och produkter, för övervakning av utsläpp i nära realtid, som bidrar till bedömningen av utsläppsminskningar och avstånd till mål vad gäller EU-förordningar och internationella rättsligt bindande politiska instrument (Parisavtalet).

[33] De ungefärliga uppskattningarna för utsläpp av växthusgaser för 2021 kommer att offentliggöras av EES i slutet av oktober 2022 och rapporteras i EES-rapporten *Trends and projections in Europe 2022* och i lägesrapporten om EU:s klimatåtgärder.

[34] I enlighet med EU:s inventering av växthusgaser 2022 till UNFCCC. Preliminära uppgifter kommer att lämnas tillsammans med lägesrapporten om EU:s klimatåtgärder 2022, som ska offentliggöras i slutet av oktober 2022.

[35] Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

[36] Frankrike uppnådde 19,1 %, vilket är 3,9 procentenheter under målet.

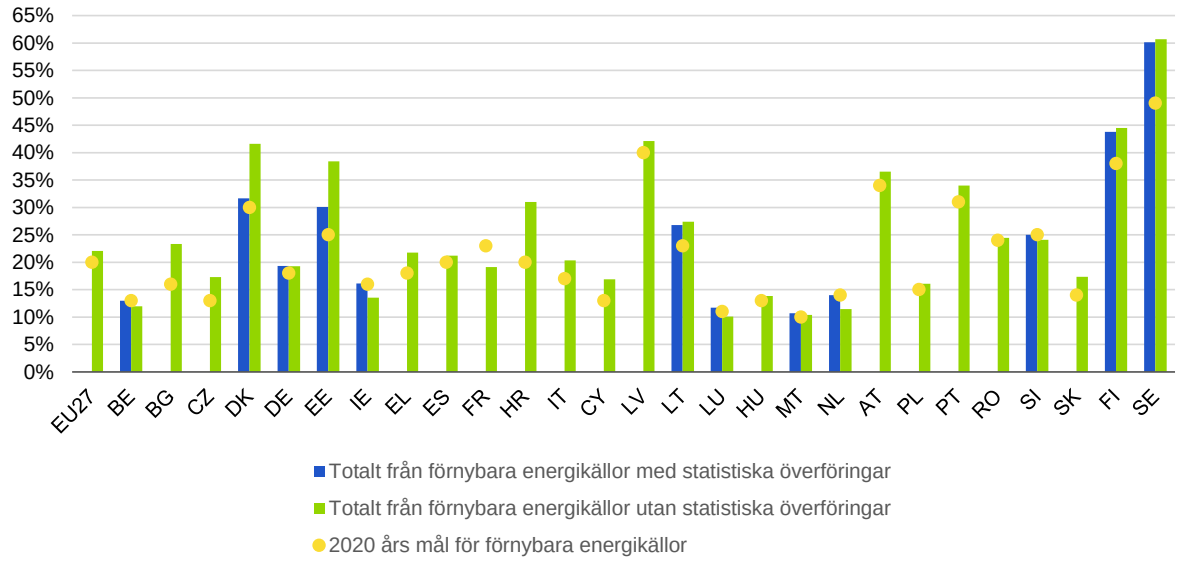

Figur 3. Totala andelar förnybara energikällor med och utan statistiska överföringar jämfört med 2020 års mål för förnybara energikällor. Källa: Eurostat SHARES; det första direktivet om förnybar energi.

Med ett bidrag på 37,5 % under 2020 är den relativa andelen förnybar energi störst i **elsektorn**. Andelen förnybar energi i **uppvärmnings- och kylningssektorn** uppgick till 23,1 % 2020. För **transportsektorn** är andelarna relativt sett lägre och uppgick till 10,2 % 2020. **Bioenergi** fortsätter att vara den största förnybara energikällan i EU, med en andel på cirka 58,1 % av den totala summan under 2020. I Europa är bioenergin fortfarande den huvudsakliga förnybara energikällan (omkring 60 %). Mot bakgrund av minskade kolsänkor och behovet av att bevara den biologiska mångfalden, förstärker kommissionens förslag om att se över direktivet om förnybar energi i 55 %-paketet hållbarhetskriterierna för användning av biomassa för energi och det innehåller en skyldighet för medlemsstaterna att tillämpa kaskadprincipen i sina stödprogram.

Förslaget om att **höja den övergripande ambitionen för förnybara energikällor till 45 %**och **påskynda tillståndsförfarandena** diskuteras för närvarande i rådet och Europaparlamentet. Ett snabbt antagande som en del av revideringen av det nya direktivet om förnybar energi skulle vara en viktig faktor för att främja ytterligare utbyggnad av förnybar energi. För att uppnå det nya, högre föreslagna målet på 45 % från REPowerEU kommer det att krävas en kraftig ökning av utbyggnaden av förnybar energi, vilket nästan tredubblar den genomsnittliga årliga ökningen under det senaste årtiondet. För utfasningen av fossila bränslen från transporter kan avancerade biobränslen[37] bidra på ett hållbart sätt tillsammans med förnybara bränslen av icke-biologiskt ursprung för att uppnå ett sådant mål. **I det nya direktivet om förnybar energi fastställs ett mål på 3,5 % år 2030 för andelen avancerade biobränslen.** Sedan 2016 har EU:s produktion mer än fördubblats till 1224 ktoe 2020. I revideringen av det nya direktivet om förnybar energi föreslogs dessutom ett mål för förnybara bränslen av icke-biologiskt ursprung på 2,6 % år 2030.

När det gäller transporter lägger strategin för hållbar och smart mobilitet grunden för hur EU:s transportsystem kan uppnå sin gröna omvandling. Flera av strategins åtgärder har slutförts – kommissionen föreslog att produktionen och användningen av hållbara flyg- och sjöfartsbränslen ska främjas genom initiativen **FuelEU Maritime** och **ReFuelEU Aviation**

[37] Bränsleråvaror som ingår i bilaga IX till direktivet om förnybar energi.

och att användningen av förnybara och koldioxidsnåla bränslen och tillhörande infrastruktur ska öka genom förordningen om infrastruktur för alternativa bränslen.

Ett snabbt och fullständigt införlivande av 2018 års direktiv om förnybar energi är avgörande för att energiomställningen ska lyckas, eftersom det lägger grunden för ett bredare införande av förnybara energikällor. Kommissionen håller för närvarande på att kontrollera införlivandet och har inlett överträdelseförfaranden mot alla medlemsstater, som befinner sig i olika skeden.

3.2. Energieffektivitet

Med tanke på covid-19-pandemins unika situation **uppnådde EU 2020-målen för både primär och slutlig energianvändning**. Den primära energianvändningen i EU uppgick till 1236 Mtoe, 5,8 % lägre än målet för 2020. Den primära energianvändningen minskade för tredje året i rad och var 8,7 % lägre än under 2019. Den slutliga energianvändningen, som uppgick till 907 Mtoe, var 5,4 % lägre än målet för 2020, med en minskning på 8 % jämfört med den slutliga energianvändningen 2019. Detta var det andra året i rad som den minskade efter sex år av ständig ökning. I fråga om den primära energianvändningen uppnådde alla medlemsstater sina nationella bidrag för 2020, utom Belgien, Bulgarien och Polen. I fråga om den slutliga energianvändningen uppnådde Belgien, Bulgarien, Tyskland, Litauen, Österrike och Sverige inte sina nationella bidrag.

När det gäller artikel 7 i energieffektivitetsdirektivet, uppgick de ackumulerade energibesparingarna för 2014–2020, som finns tillgängliga för 24 medlemsstater, till 197,5 Mtoe, vilket motsvarar 103 % av de totala ackumulerade energisparkraven för 2014–2020 (191,7 Mtoe) och 97,5 % (202,5 Mtoe) för 27 medlemsstater. Beroende på slutresultaten för de tre kvarvarande medlemsstaterna, kan de ackumulerade besparingskraven för de 27 medlemsstaterna komma att uppnås. Av den 24 medlemsstater som lämnat in fullständiga uppgifter om sina slutresultat, har 14 medlemsstater uppnått sina energibesparingskrav medan tio medlemsstater inte uppnått sina energibesparingskrav.

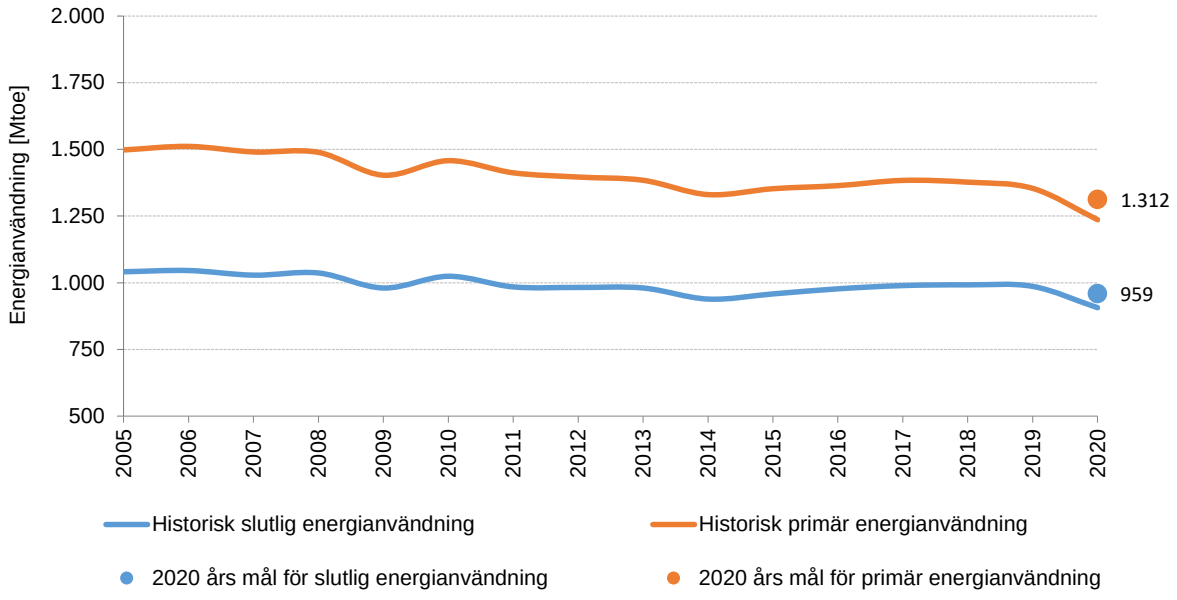

Figur 4. Utvecklingen av EU:s slutliga och primära energianvändning från 2005 till 2020 (punkterna representerar EU:s energieffektivitetsmål för 2020). Källa: Eurostat, JRC, 2022.

Energiförbrukningen 2020 påverkades utan tvivel av covid-19-pandemin. Denna exceptionella situation ledde till en svag ökning av energiförbrukningen i bostadssektorn på grund av den ökade tid som människor tillbringade i hemmet (nedstängningar och distansarbete) och en minskad energiförbrukning inom transport-, industri- och tjänstesektorerna. Transportsektorn hade den mest påtagliga minskningen av förbrukningen till följd av den kraftiga minskningen av verksamheten, främst på grund av reserestriktioner under covid-19-pandemin.

Under perioden 2005–2020 följde EU:s energiförbrukning en allmän nedåtgående trend, såsom visas i figur 4**.** Den minskade energiförbrukningen åtföljdes av en allmän minskning av energiintensiteten och energiförbrukningen per capita, vilket återspeglar en eventuell ökning av konkurrenskraften.

När det gäller framstegen mot målen för 2030 låg EU:s primära energianvändning 7,2 % över (och den slutliga energianvändningen 9,6 % över) energiförbrukningsmålen för 2030. Detta motsvarar en **minskning på 32,5 % jämfört med referensscenariot 2007.** Det krävs dock mycket mer insatser för att uppnå en strukturell minskning av energiförbrukningen och uppfylla det nya mål på 13 % som föreslagits i REPowerEU.

Byggnader och produkter

Flera åtgärder inom **handlingsplanen för renoveringsvågen** har redan slutförts eller kommit långt i syfte att **åtminstone fördubbla den årliga energirenoveringstakten för byggnader senast 2030** och främja mer djupgående energirenoveringar.

Medlemsstaterna har lagt fram sina **nationella långsiktiga renoveringsstrategier**, med konkreta politiska åtgärder för enklare tillgång till finansiering, främjande av rådgivningsverktyg såsom gemensamma kontaktpunkter, bekämpning av energifattigdom, förbättring av offentliga byggnaders energiprestanda och bättre information[38]. Sedan början av 2021 har **nära-nollenergi blivit den officiella normen för nya byggnader i EU**.

Offentliggörandet av det officiella **meddelandet om det nya europeiska Bauhaus[39]** markerade övergången mellan den gemensamma utformningsfasen och genomförandet av Bauhaus-initiativet och i det introducerades verksamhet som ytterligare kommer att stödja dess mål. Ett av de viktigaste instrumenten är **Bauhauslaboratoriet** som syftar till att koppla samman människor för att arbeta kring konkreta och handfasta projekt. Sedan april 2022 har åtta åtgärder redan inletts inom denna ram, däribland **Bauhausstrategin** för märkning, finansieringssystem, utbildning och reglering.

Ekodesign och energimärkning ger ett viktigt och växande bidrag till målen för den europeiska gröna given och 55 %-paketet, och till konsumenter som möter höga energipriser och vars räkningar annars skulle ha blivit mycket högre. **De totala beräknade energibesparingar som genererades av alla åtgärder för ekodesign och energimärkning uppgick till 1 037 TWh/år (eller 89 Mtoe/år) 2020, vilket motsvarar 7,2 % av EU:s totala primära energianvändning 2020.** Jämfört med uppskattningen för 2020 som

[38] För att utbyta bästa praxis mellan medlemsstaterna utarbetade kommissionen ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar där man analyserade nationella långsiktiga renoveringsstrategier i medlemsstaterna.
https://energy.ec.europa.eu/system/files/2021-12/swd-on-national-long-term-renovation-strategies.pdf.

[39] https://new-european-bauhaus.europa.eu/about/about-initiative_en.

offentliggjordes i den senaste utgåvan av *Ecodesign impact accounting annual report*[40] (60 miljarder euro) uppskattas minskningen av konsumentutgifterna i sort sett ha fördubblats under 2021 (till över 120 miljarder euro) och kan mycket väl bli ännu högre 2022[41]. Den 30 mars 2022 antog kommissionen en uppdaterad arbetsplan för ekodesign och energimärkning för energirelaterade produkter[42], vars genomförande innebär en betydande besparingspotential under de kommande åren.

3.3. Energisäkerhet

EU:s energiförsörjningstrygghet har varit robust trots exceptionella utmaningar tack vare motståndskraften i den befintliga ramen, förstärkt beredskap som bygger på solidaritet mellan medlemsstaterna, snabbt politiskt stöd under det senaste året och en stark utåtriktad verksamhet med våra internationella partner. TEN-E-förordningen har bidragit avsevärt till denna stabila försörjningstrygghet genom att sammanlänka medlemsstaternas energisystem genom projekt av gemensamt intresse.

EU har **förberett sig för olika möjliga störningsscenarier** genom att göra en omfattande beredskapsöversikt och vidta åtgärder på nationell nivå och EU-nivå för att stärka beredskapen och trygga energiförsörjningen. I dessa svåra tider **kommer regionalt samarbete och solidaritet att förbli avgörande för att garantera EU:s motståndskraft** och säkerställa att flöden och tillgång till lagring över gränserna förblir möjliga i alla situationer. I detta avseende ska högnivågrupperna inom ramen för TEN-E-förordningen strategiskt samordna och övervaka gemensamt genomförande av gränsöverskridande projekt av gemensamt intresse.

De sektorsvisa **europeiska samordningsgrupperna** (för el, gas och olja) har träffats regelbundet och spelat en viktig roll när det gäller att övervaka försörjningstryggheten, utbyta information och samordna åtgärder, för att vara redo för alla möjliga scenarier.

När det gäller genomförandet av **reglerna för försörjningstrygghet för gas**[43] har alla utom två EU-länder infört nationella planer för att förhindra eller mildra effekterna av avbrott i gasförsörjningen. Medlemsstaterna har gjort framsteg när det gäller att ingå bilaterala solidaritetsarrangemang. Inom elsektorn har genomförandet av **förordningen om riskberedskap**[44] lett till den första uppsättningen nationella riskberedskapsplaner. När det gäller en **trygg oljeförsörjning**[45] deltog 18 medlemsstater (inklusive två medlemsstater som inte är medlemmar i Internationella energiorganet) i gemensamma åtgärder som byrån inledde den 1 mars och den 1 april för att göra beredskapslager tillgängliga. I juni utfärdade kommissionen en rekommendation[46] till medlemsstaterna om att inte fylla på beredskapslagren till den nivå som krävs enligt direktivet om oljelager, åtminstone till den 1 november, för att undvika ytterligare påfrestningar på oljemarknaden.

Det framtida energisystemet kommer att kräva fler flexibilitetsverktyg, såsom efterfrågeflexibilitet eller energilagring. Kommissionen har arbetat med att identifiera viktiga

[40] https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/568cac02-5191-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en.

[41] Se avsnitt 6 i SWD(2022) 0101 final.

[42] C(2022) 2026 final, EUT C 182, 4.5.2022, s. 1.

[43] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 av den 25 oktober 2017 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010.

[44] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 av den 5 juni 2019 om riskberedskap inom elsektorn.

[45] Rådets direktiv 2009/119/EG av den 14 september 2009 om skyldighet för medlemsstaterna att inneha minimilager av råolja och/eller petroleumprodukter.

[46] Kommissionens rekommendation (EU) 2022/867 av den 1 juni 2022 om medlemsstaters ibruktagande av beredskapslager för olja med anledning av invasionen av Ukraina (EUT L 151, s. 72).

EU-åtgärder för att stödja utvecklingen av framtidssäker **energilagring** som ett viktigt flexibilitetsverktyg.

Som en uppföljning till den studie[47] som publicerades i oktober 2021, har kommissionen noga övervakat **potentiella flaskhalsar i råvaruförsörjningskedjorna** för energiteknik som är avgörande för energitrygghet och omställningen till ren energi.

3.4. Den inre marknaden för energi

Mot bakgrund av de drastiskt stigande energipriserna gav Europeiska kommissionen Europeiska unionens **byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer)** i uppdrag att bedöma **fördelarna och nackdelarna med EU:s nuvarande utformning av grossistmarknaden för el**. I april 2022[48] **drog Acer slutsatsen att den nuvarande energikrisen i grund och botten är en gasprischock**, som också påverkar elpriserna.

Acer drog också slutsatsen att den **gränsöverskridande handeln och de stora ansträngningar som gjorts för att ytterligare integrera elmarknaderna i Europa under det senaste årtiondet har gett konsumenterna betydande fördelar.** Dessa beräknas uppgå till omkring 34 miljarder euro per år, genom att möjliggöra gränsöverskridande handel mellan medlemsstaterna och förbättra försörjningstryggheten i ett större geografiskt område. I Acers rapport betonas att dessa fördelar har förverkligats även under den rådande krisen, när en integrerad marknad har hjälpt oss att undvika begränsning av elektricitet eller strömavbrott i vissa regioner.

Marknadskopplingen, vilket innebär att el- och sammanlänkningskapaciteten för transport lätt kan handlas på en gemensam handelsplattform i EU, har förbättrats ytterligare, både på dagen före-marknaden och på intradagsmarknaden. Dagen före-marknadskopplingen har framgångsrikt utvidgats till att omfatta alla gränser mellan EU:s medlemsstater. För att ytterligare optimera användningen av sammanlänkningar arbetar kommissionen för att utvidga marknadskopplingen till energigemenskapen.

Mot bakgrund av de drastiskt ökade elpriserna har kommissionen offentliggjort ett meddelande om **kortsiktiga interventioner på energimarknaden och långsiktiga förbättringar av elmarknadens utformning[49]**. Med tanke på att det kan finnas utrymme för ytterligare optimering av elmarknadens utformning har kommissionen inlett en konsekvensbedömning och diskuterar möjliga förbättringar med medlemsstaterna. Det är nödvändigt att utveckla mer motståndskraftiga och effektiva långsiktiga marknader, både för att driva energiomställningen och för att bättre skydda konsumenter och små företag från prisvolatilitet. Denna process kommer också att användas för att bedöma Remit-ramen[50], i syfte att minska riskerna för marknadsmissbruk mer effektivt genom att förbättra insynen och kvaliteten på marknadsdata och säkerställa bättre efterlevnad där reglerna överträds.

Insatserna för att optimera utformningen av elmarknaden bör inte bromsa insatserna för att genomföra den befintliga ramen[51]. Detta inbegriper att förbättra konsumenternas rättigheter, att arbeta för att uppnå målet att minst 70 % av sammanlänkningskapaciteten år 2025 är tillgänglig för handel, att strukturera marknaden så att den ger rätt signaler om var

[47] Studie om motståndskraften hos kritiska leveranskedjor för energisäkerhet och omställning till ren energi under och efter covid-19-krisen, ISBN 978-92-76-38453-3.

[48] https://www.acer.europa.eu/events-and-engagement/news/press-release-acer-publishes-its-final-assessment-eu-wholesale.

[49] COM(2022) 236 final, 18.5.2022.

[50] Förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi.

[51] Särskilt förordning (EU) 2019/943 och direktiv (EU) 2019/944.

investeringar behövs, att identifiera och undanröja snedvridningar av lagstiftningen och marknadsmisslyckanden och främja efterfrågeflexibilitet och lagring.

För att minska behovet av **kapacitetsmekanismer** måste den enorma potentialen för efterfrågeflexibilitet utnyttjas bättre. Kommissionen har därför uppmanat Acer att göra ett förberedande arbete för att utarbeta **nätverksföreskrifter för efterfrågeflexibilitet.**

I den nuvarande geopolitiska situationen har **den likvida och konkurrenskraftigt organiserade inre gasmarknaden spelat en viktig roll för att locka gas till Europa**. Vi bevittnar också att gas strömmar från Västeuropa till Östeuropa med maximal kapacitet nuförtiden, vilket visar att prissignaler och de alltmer sammanlänkade gasmarknader som Europa har utvecklat under det senaste årtiondet bidrar till att distribuera gasförsörjningen dit den behövs som mest.

3.5. Forskning, innovation och konkurrenskraft

EU står inför **tekniska och icke-tekniska utmaningar kopplade till höga energipriser, störningar i försörjningskedjan för råvaror av avgörande betydelse, påfrestningar på naturresurser (t.ex. mark och vatten) och kompetensbrist.** Eftersom hälften av de 30 kritiska råvaror som förtecknas av EU importeras i proportioner över 80 % i volym påverkar de stigande priserna[52] konkurrenskraften för ren energiteknik. Över 70 % av de EU-företag som tillverkar utrustningen har drabbats av materialbrist 2022, och 30 % har också upplevt brist på arbetskraft 2022. Dessa trender visar att det finns en växande risk för störningar i försörjningskedjan för ren energi.

För att göra **EU:s sektor för ren energi mer konkurrenskraftig** måste EU trygga försörjningen och bygga upp strategiska reserver där försörjningen är hotad. Av denna anledning tillkännagav kommissionen en europeisk rättsakt om råvaror av avgörande betydelse[53], där man också kommer att identifiera strategiska projekt i hela leveranskedjan (utvinning, raffinering, bearbetning och återvinning) och se till att dessa projekt lockar till sig privata och offentliga investeringar.

Att minska EU:s beroende av råvaror, göra större ansträngningar för den cirkulära ekonomin och övervinna bristen på kvalificerad arbetskraft kommer att forma det mer motståndskraftiga, oberoende, säkra och överkomliga energisystem som behövs för att genomföra REPowerEU-planen. Med tanke på att omkring hälften av de minskningar av växthusgasutsläppen som förväntas till 2050 kräver teknik som ännu inte är redo för marknaden[54] är **forskning och innovation (FoI)** avgörande för att uppnå målen i den europeiska gröna given.

EU går i spetsen för forskning om ren energi. Det behövs dock **fler offentliga och privata investeringar i FoI** samt utbyggnads- och införandeverksamhet. Under 2022 har EU bekräftat sin **ledande ställning inom forskning och innovation i den globala vindkraftssektorn**, och sin ställning som en av de största marknaderna för **solceller**, där konkurrensen förblir hård inom flera segment av värdekedjan. EU står också vid ett vägskäl när det kommer till teknik. Till exempel måste **värmepumpssektorn** påskynda sin redan snabbt växande utbyggnad och EU:s leverantörer måste öka sin produktion. Trots pågående initiativ på **batteriområdet**[55] utgör bristen på inhemska råvaror och avancerade

[52] Priserna på litium och kobolt mer än fördubblades 2021.
[53] Såsom tillkännagavs i talet om tillståndet i unionen 2022 den 14 september 2022.
[54] Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för forskning och innovation, *Research and innovation to REPower the EU*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2022, https://data.europa.eu/doi/10.2777/74947.
[55] T.ex. den europeiska batterialliansen och viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse.

materialproduktioner i EU en utmaning för EU:s konkurrenskraft. Även om EU kan förlita sig på sin starka övergripande strategi för att dra till sig efterfrågan och tillgång, är ökade elpriser och beroende av råvaror av avgörande betydelse också de största utmaningarna för EU:s **vätgasproduktion genom elektrolys**.

Ett **starkare FoI-ekosystem** som stöds av EU:s finansieringssystem, **ett utökat samarbete** mellan medlemsstaterna[45], och en kontinuerlig **övervakning av nationell FoI-verksamhet** är avgörande för att fastställa en framgångsrik FoI-väg, överbrygga klyftan mellan forskning och innovation och marknadsintroduktion, utnyttja möjligheterna med EU:s teknik för ren energi och stärka EU:s konkurrenskraft.

4. EU-FINANSIERING TILL REPOWEREU, PÅSKYNDANDE AV ENERGIOMSTÄLLNINGEN OCH DEN EUROPEISKA GRÖNA GIVEN

4.1. Huvudsakliga investeringsbehov och tillgänglig EU-finansiering för REPowerEU

Enligt **kommissionens analys av investeringsbehoven**[56] skulle det för att utnyttja den fulla potentialen i att helt slopa beroendet av import av fossila bränslen från Ryssland krävas 300 miljarder euro, från och med nu fram till 2030. Denna investering måste komplettera förslagen i 55 %-paketet och omfatta följande[57]: Solceller och vindkraft (86 miljarder euro), förnybar vätgas (27 miljarder euro), energieffektivitet och värmepumpar (56 miljarder euro), anpassning av industrin till användning av mindre fossila bränslen (41 miljarder euro), ökad produktion av biometan (37 miljarder euro), investeringar i elnätet för att möjliggöra ökad elektrifiering (29 miljarder euro), investeringar i ny LNG-infrastruktur och rörledningskorridorer (10 miljarder euro), samt den oljeinfrastruktur som krävs för att trygga oljeförsörjningen (1,5–2 miljarder euro).

Faciliteten för återhämtning och resiliens kommer att spela en avgörande roll i att tillgodose dessa behov genom olika åtgärder, däribland kapitlen om REPowerEU, som en del av de nationella planerna för återhämtning och resiliens. Både REPowerEU och kapitlen om REPowerEU i de nationella planerna för återhämtning och resiliens bör också återspeglas i uppdateringen av de nationella energi- och klimatplanerna (som ska lämnas in i mitten av 2023). Kommissionen kommer att ge vägledning om dessa uppdateringar. Kommissionen föreslog ytterligare medel för faciliteten för återhämtning och resiliens och har inlett bilaterala diskussioner med medlemsstaterna för att identifiera reformer och investeringar som potentiellt kan komma i fråga för finansiering enligt de nya kapitlen om REPowerEU.

När medlemsstaterna förbereder sina kapitel om REPowerEU måste de ta hänsyn till de **landsspecifika rekommendationerna som identifierats inom ramen för den europeiska planeringsterminen**, som i år innehöll **energispecifika** landsspecifika rekommendationer med särskild inriktning på ytterligare reform- och investeringsbehov kopplade till behovet av att minska energiberoendet och påskynda energiomställningen. Ramen för den europeiska planeringsterminen kommer att spela en central roll i övervakningen av REPowerEU-åtgärderna. REPowerEU-målen stöds av omställningen till ren energi och kommer också att finansieras genom andra EU-program och stödjas genom flera EU-initiativ (se avsnitt 4.2). EU-finansieringen kompletterar annan tillgänglig offentlig och privat finansiering, som kommer att spela en viktig roll när det gäller att genomföra de investeringar som krävs för REPowerEU.

[56] SWD(2022) 230 final, 18.5.2022

[57] Uppskattade värden som erhållits genom modellering av investeringsbehov.

4.2. Ekonomiskt stöd från EU till omställningen till ren energi

EU:s stöd för omställningen till ren energi tillhandahålls genom olika **program**:

- **Faciliteten för återhämtning och resiliens**: De klimatrelaterade investeringarna i de 26 godkända planerna för återhämtning och resiliens[58] uppgår till cirka 200 miljarder euro[59], vilket är högre än den skyldighet på 37 % som fastställs i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens[60]. Den största delen av anslaget till klimatinvesteringar går till åtgärder för ren energi, energieffektivitet och byggnadsrenovering (cirka 88 miljarder euro). En annan viktig del är hållbara transporter (omkring 70 miljarder euro). Omkring 10 miljarder euro anslås till förnybar och koldioxidsnål vätgas.
- **Sammanhållningspolitiken** ger också ett betydande stöd till energieffektivitet, förnybar energi och energiinfrastruktur. Under perioden 2014–2020 anslogs 27,5 miljarder euro till investeringar som erkänts som en prioritering inom REPowerEU. För perioden 2021–2027 förväntar sig kommissionen att medlemsstaterna kommer att anslå ytterligare 34–36 miljarder euro till sådana prioriteringar. I juni 2022 utarbetades ett nytt modellfinansieringsinstrument för att stödja REPowerEU tillsammans med Europeiska investeringsbanken (EIB).
- **InvestEU-programmet**: I juli 2022 hade man redan anslagit omkring 1,6 miljarder euro av EU-garantin inom ramen för ”politikområdet för hållbar infrastruktur”, bland annat för investeringar i solceller, vindkraft och energieffektivitet. Viktiga initiativ inom ramen för InvestEU:s rådgivningscentrum, rådgivningscentrum omfattar områdena energieffektivitet och vätgas:
  - Sedan 2011 stöder, ELENA-instrumentet utvecklingen av projekt för energieffektivitet och ren rörlighet. Med en hävstångseffekt på 33 har det en imponerande förmåga att locka till sig privat finansiering. Under 2021 anslogs 35,8 miljoner euro till 18 nya projekt. Dessa förväntas generera omkring 500 GWh energibesparingar per år.
  - Kommissionen samarbetar med EIB för att utveckla en rådgivningsmekanism till stöd för projekt för avtal om köp av förnybar energi, bland annat för att stödja upptag av vätgas och elektrifiering inom industrisektorerna.
- **Programmet Horisont Europa** anslog 15 miljarder euro för att stödja forskning och innovation inom teknik för förnybar energi, energieffektivitet, elektrifiering av uppvärmning och kylning och digitalisering av energisystemet.
- **FSE Energi** finansierar bättre sammankoppling av energinät mot en gemensam energimarknad i EU och omställningen till ren energi. Sedan 2014 har FSE Energy stött 154 projekt med totalt 5,7 miljarder euro. I mars 2022 lanserade kommissionen den första ansökningsomgången för gränsöverskridande projekt för förnybar energi inom ramen för FSE. I maj 2022 inledde kommissionen en ny ansökningsomgång för viktiga gränsöverskridande energiinfrastrukturprojekt för projekt som ingår i den femte EU-förteckningen över projekt av gemensamt intresse.

[58] AT, BG, BE, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK.

[59] Utgifterna för faciliteten för återhämtning och resiliens utgör skattningar som tagits fram av kommissionen på grundval av information om klimatspårning som offentliggjorts som del av kommissionens analyser av återhämtnings- och resiliensplanerna. De rapporterade uppgifterna omfattar de 25 nationella återhämtnings- och resiliensplaner som hade bedömts och godkänts av kommissionen senast den 17 juni 2022. Se https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_sv#nationella-planer-fr-terhmtning-och-resiliens.

[60] I enlighet med villkoren i bilagorna till rådets genomförandebeslut om godkännande av nationella planer för återhämtning och resiliens.

- **Life-programmets delprogram för övergång till ren energi (Clean Energy Transition, CET)**: I maj 2022 offentliggjordes ansökningsomgången för Life CET, där 98 miljoner euro gjordes tillgängliga för projekt för energieffektivitet och ren energi. Denna ansökningsomgång omfattar REPowerEU-mål, såsom minskad förbrukning av fossila bränslen för uppvärmning och snabbare införande av energieffektivitetslösningar i bostäder, företag och offentlig sektor.
- År 2022 kommer det första gränsöverskridande anbudsförfarandet någonsin att äga rum inom ramen för **finansieringsmekanismen för förnybar energi**. Anbudsförfarandet kommer att inriktas på solcellsprojekt. Mekanismen kommer att bidra till att frigöra EU:s fulla förnybara potential och hjälpa medlemsstaterna att uppnå målet om minskade koldioxidutsläpp på ett mer samarbetsinriktat sätt.
- Koldioxidpriserna ökade under 2021, liksom de totala intäkterna från EU:s utsläppshandelssystem, som uppgick till omkring 31 miljarder euro totalt. Dessa pengar kommer att stödja **Innovationsfonden** och **Moderniseringsfonden**.
- **Den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP)** stöder också energieffektivitet, förnybar energi och energiinfrastruktur genom **Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu).** Beroende på de behov som identifierats och den strategi som utvecklats i de nuvarande landsbygdsutvecklingsprogrammen eller de framtida strategiska planerna inom den gemensamma jordbrukspolitiken har medlemsstaterna möjlighet att stödja investeringar i produktion av förnybar energi eller förbättrad energieffektivitet för jordbruksföretag men även för landsbygdsföretag.

Kommissionen stöder också medlemsstaterna genom **instrumentet för tekniskt stöd**, som tillhandahåller skräddarsydd teknisk expertis för att utforma och genomföra reformer, inbegripet omställningen till ren energi. Kommissionen hjälper särskilt medlemsstaterna att identifiera reformer och investeringar för att fasa ut importen av fossila bränslen från Ryssland.

Aktiva **EU-initiativ** spelar en viktig roll när det gäller att mobilisera finansiering för omställningen till ren energi: Det gäller bland annat

- initiativet **forumen för investering i hållbar energi** - ett mycket framgångsrikt initiativ som underlättar dialogen mellan offentliga och privata intressenter, i syfte att mobilisera privat finansiering för energieffektivitet och hållbara energiinvesteringar,
- **finansinstitutgruppen för energieffektivitet**, vars huvuduppgift är att identifiera hinder för finansiering av energieffektivitet och ge rekommendationer till beslutsfattare och finansinstitut om hur de ska hanteras,
- **Investors Dialogue on Energy**, som lanserades 2022 som en plattform för berörda parter för att sammanföra energi- och finansexperter för att identifiera investeringshinder för energisektorn, bedöma finansieringspolitik och finansieringsinstrument och föreslå relevanta lösningar.

Integrering av klimatåtgärder

Minst 30 % av EU:s budget för 2021–2027 anslås till klimat (en ökning från 20 % under 2014–2020). Särskilda program har 30 % eller högre klimatutgiftsmål - Europeiska regionala utvecklingsfonden (30 %), Horisont Europa (35 %), Sammanhållningsfonden (37 %), faciliteten för återhämtning och resiliens (37 %), Fonden för ett sammanlänkat Europa (60 %), Life (61 %) och Fonden för en rättvis omställning (100 %). Under 2021 öronmärkte medlemsstaterna i sina återhämtnings- och resiliensplaner 40 % för klimatinvesteringar, långt utöver den lagstadgade skyldigheten på 37 %.

4.3. Energisubventioner i EU

Energimarknaderna har genomgått en oväntad och plötslig utveckling under de senaste två åren, vilket har haft stor påverkan på förbrukningen av och priserna på energiprodukter, i och med de nedstängningar som skedde i samband med covid-19-pandemin, återhämtningen efter pandemin och den nuvarande perioden med extremt höga och volatila energipriser. Rapporten om energisubventioner[61] som ska offentliggöras i oktober kommer att omfatta i) de slutliga, mer exakta siffrorna för utvecklingen av energisubventionerna under covid-19-krisen 2020 och ii) uppskattningar av effekterna av den globala ekonomiska återhämtningen och de höga energipriserna på energisubventionerna 2021.

Subventionerna till fossila bränslen förblev, efter att ha minskat med mer än 5 % under 2020 i EU på grund av nedstängningar och reserestriktioner för människor och företag, **relativt stabila under 2021**, eftersom ökningen av transporter och industri kompenserades av de minskade fossila subventionerna inom energisektorn. Subventionerna till *oljeprodukter*, särskilt inom transportsektorn, minskade med 12 % 2020, medan subventionerna till *kol* steg med 7 % samtidigt som det skedde en liten minskning av gassubventionerna (med 2 %) på årsbasis, vilket påverkades av deras roll inom elproduktionen. **Under 2021 ökade subventionerna till olja, kol och gas något** och **subventionerna till elproduktion med fossila bränslen minskade**. Sedan hösten 2021, parallellt med de stigande energipriserna på de europeiska marknaderna, har flera EU-medlemsstater vidtagit åtgärder för att mildra energiräkningarnas inverkan på medborgare och företag, vilket har lett till större subventioner för energiförbrukning.

Subventionerna till *förnybar energi* steg med 7 % 2020, eftersom de sedan länge befintliga stödsystemen fortfarande hade en mätbar effekt, men föll något under 2021. Energieffektivitetssubventionerna sjönk under 2020 men återhämtade sig under 2021. En ytterligare ökning av subventionerna till *kärnenergi* noterades på grund av betalningar för tidig stängning av kärnkraftverk i två medlemsstater.

[61] Utifrån styrningsförordningen rapporterar kommissionen varje år om utvecklingen vad gäller energisubventioner, särskilt subventioner till fossila bränslen i medlemsstaterna, och om vilka åtgärder länderna har åtagit sig att genomföra för att lägga fram en färdplan för deras gradvisa utfasning.

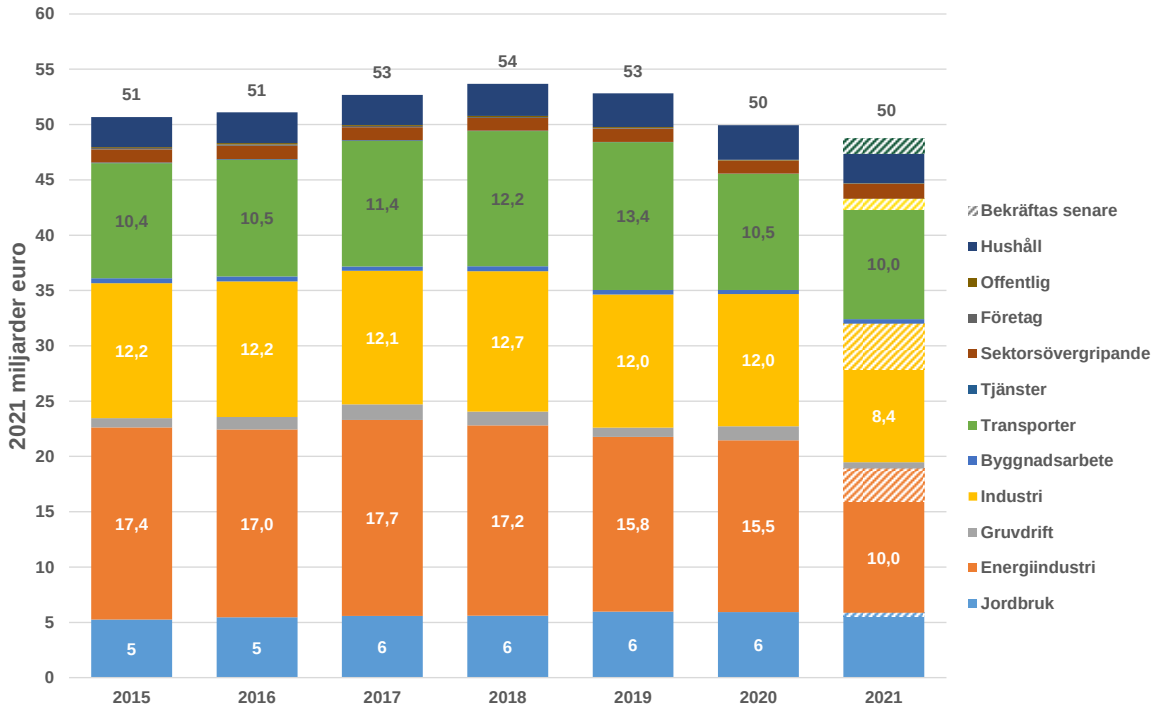

Figur 5. Subventioner till fossila bränslen inom olika sektorer i EU. Källa: Studie om energisubventioner och andra statliga interventioner i EU 2022.

Bilaga I - Åtgärder som vidtagits med hänsyn till de stigande energipriserna sedan oktober 2021.

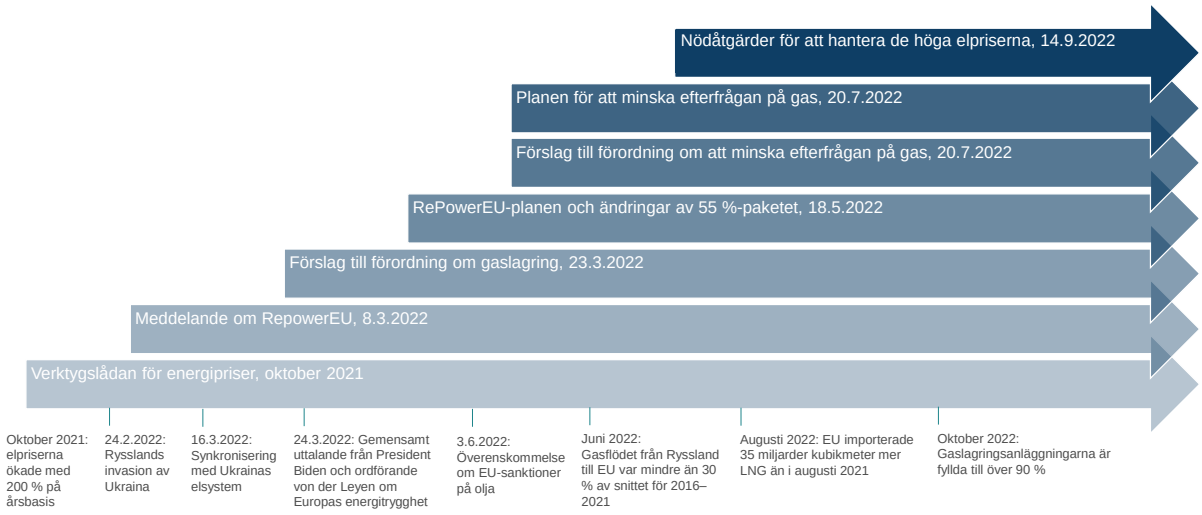

1. Verktygslådan för energipriser, den 13 oktober 2021

- **Stödja konsumenter** bland annat genom **akuta inkomststöd** till energifattiga konsumenter, tillfälliga riktade **skattenedsättningar** för sårbara hushåll, godkännande av tillfälliga **uppskov för räkningar** och inrättande av skyddsmekanismer för att **undvika avstängning från nätet**.
- **Ge stöd till företag eller industrier**, i linje med EU:s regler för statligt stöd.
- **Öka den internationella utåtriktade verksamheten på energiområdet** för att garantera öppenhet, likviditet och flexibilitet på de internationella marknaderna.
- **Undersöka alla tecken på konkurrensbegränsande beteende** på energimarknaden och förstärka bevakningen av koldioxidmarknadens utveckling.
- Underlätta **större tillgång till avtal om köp avtal om köp av förnybar el** och stödja sådana avtal genom kompletterande åtgärder.

2. Meddelandet om REPowerEU, den 8 mars 2022

- **Konsumenter:** Vägledning där det slås fast att det **under exceptionella omständigheter ska vara möjligt att reglera priserna** och anges hur medlemsstaterna kan **omfördela intäkter** från höga vinster inom energisektorn och utsläppshandeln till konsumenterna.
- **Regler om statligt stöd:** Kommissionens samråd med medlemsstaterna om behoven och omfattningen av en **ny tillfällig krisram för statligt stöd** för att bevilja stöd till företag som drabbas av krisen, särskilt dem som står inför höga energikostnader.
- I meddelandet **tillkännages** ett lagstiftningsförslag för **gaslagringsförordningen samt planen REPowerEU** och bedöms alternativ för att **optimera utformningen av elmarknaden**.

3. **Förslag till förordning om gaslagring, den 23 mars 2022**

   - **Lagstiftningsförslag** om ett krav på **en minsta gaslagringsnivå på 80 %** för nästa vinter.
   - **Meddelande** där man fastställer **alternativen för marknadsinterventioner** på EU-nivå och nationell nivå och där man bedömer fördelarna och begränsningarna för vart och ett av alternativen.
   - **Förordning** antagen av Europaparlamentet och rådet den **27 juni**.

4. **EU:s energiplattform, den 7 april 2022**

   - Frivilligt deltagande från medlemsstaterna för **gemensamma inköp av gas** för att säkerställa mer lika tillgång i alla EU:s medlemsstater och stödja försörjningstryggheten.
   - Inrättandet av **en rådgivande industrigrupp och fem regionala insatsstyrkor** för att hjälpa till med att skapa en bättre förståelse för den potentiella efterfrågan som kan införas i den gemensamma inköpsmekanismen.

5. **Planen REPowerEU, den 18 maj 2022**

   - **Påskynda användningen av förnybara energikällor**
     - Öka det överordnande målet för förnybara energikällor för 2030 från 40 % till 45 %.
     - **Rekommendation om att påskynda tillstånd för större projekt för förnybar energi.**
     - Riktad ändring av **direktivet om förnybar energi** för att erkänna förnybar energi som ett överordnat allmänintresse.
     - **EU:s solenergistrategi.**
     - **Initiativet för solcellstak.**
     - **En fördubbling av användningen av värmepumpar**.
     - Ett mål på **10 miljoner ton inhemsk förnybar vätgas** senast 2030.
     - **Åtgärdsplan för biometan.**
   - **Energibesparingar**
     - Öka det bindande energieffektivitetsmålet för 2030 från 9 % till 13 %,
     - **I meddelandet *EU:s plan för energibesparing*** uppmanar man till större energibesparingar.
   - **Diversifiera energiförsörjningen och stödja internationella parter**
     - **EU:s externa energistrategi** förstärker EU:s samarbete med internationella partner och stärker unionens energidiplomati för att säkerställa en diversifiering av energiförsörjningen och främja en grön och rättvis omställning.

6. **Spara gas för en trygg vinter, den 20 juli 2022**

   - **Förordning om att minska efterfrågan på gas (förslag), den 20 juli 2022**
     - I förordningen fastställs ett mål för alla medlemsstater om att **minska efterfrågan på gas med 15 %** mellan den 1 augusti 2022 och den 31 mars 2023.

    - Förordningen ger kommissionen möjligheten att efter samråd med medlemsstaterna utfärda en **unionsomfattande varning om försörjningstrygghet** och därmed införa en obligatorisk minskning av efterfrågan på gas för alla medlemsstater.
    - **Förordning** som bygger på artikel 122 i EUF-fördraget och som antogs av rådet den **27 juli**.
- **Planen för att minska efterfrågan på gas, den 20 juli 2022.**
    - Fastställer åtgärder, principer och kriterier för en **samordnad minskning av efterfrågan på gas**.
    - Innehåller **riktlinjer som medlemsstaterna** ska ta hänsyn till när de planerar inskränkningar.
    - Uppmuntrar till **ersättning av gas med andra bränslen**, helst renare energikällor.
    - Ger incitament till **övergripande energibesparingar i alla sektorer**.

7. Krismarknadsinterventioner för att hantera de höga elpriserna (förslag), den 14 september 2022

- Föreslår att medlemsstaterna strävar efter att minska den totala efterfrågan på el med minst 10 % fram till 31 mars 2023.
- Fastställer ett tillfälligt **intäktstak för ”inframarginella”** elproducenter.
- Fastställer ett tillfälligt **solidaritetsbidrag** grundat på beskattningsbara övervinster från verksamhet i olje-, gas-, kol- och raffinaderisektorerna som ska omfördelas till energikonsumenterna.
- Tillåter för första gången en sänkning av de **reglerade elpriserna** under kostnadsnivån och utökar de reglerade priserna till att även omfatta små och medelstora företag.
- Förordning som bygger på artikel 122 i EUF-fördraget och som antogs av rådet den **30 september**.